

УДК 378 - 057. 212

Служинська Леся Богданівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри німецької мови,
Тернопільський національний економічний університет

Служинская Леся Богдановна

кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры немецкого языка,
Тернопольский национальный экономический университет

Sluzynska L. B.

candidate of pedagogical sciences, associate professor,
Ternopil National Economic University

**МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ
МОВИ У ВИЩОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

**МЕЖПРЕДМЕТНЫЕ СВЯЗИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ
НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В ВЫСШЕМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ УЧЕБНОМ
ЗАВЕДЕНИИ**

**INTERDISCIPLINARY COMMUNICATION IN THE PROCESS OF
LEARNING GERMAN LANGUAGE IN HIGHER ECONOMIC EDUCATION**

Анотація. Стаття присвячена проблемі фахової підготовки майбутніх фахівців економічної галузі. Наведено міжпредметні зв'язки в процесі вивчення німецької мови у вищому економічному навчальному закладі, а також з'ясовано особливості фахової підготовки майбутніх менеджерів-економістів. Вивчаючи фахові дисципліни, менеджер-економіст тим самим створює самого себе як особистість, тому що сучасний стан освіти вимагає від майбутнього фахівця економічної галузі постійного оновлення знань, уміння навчатися протягом усього життя. Формування ринкових відносин, становлення в Україні демократичної держави зумовлюють зміну цільових настанов професійної

освіти. Освіта та професійна підготовка є фундаментом людського розвитку та прогресу суспільства.

Ключові слова: менеджер-економіст, міжпредметні зв'язки, фахівець, вища освіта, професійна підготовка.

Анотація. Стаття посвящена проблемі професійної підготовки майбутніх спеціалістів економічної галузі. Приведені міжпредметні зв'язки в процесі вивчення німецької мови в вищих економічних навчальних закладах, а також встановлено особливості професійної підготовки майбутніх менеджерів-економістів. Вивчаючи професійні предмети, менеджер-економіст тим самим створює самого себе як особистість, так як сучасний стан освіти вимагає від майбутнього спеціаліста економічної галузі постійного оновлення знань, вміння вчитися протягом усього життя. Формування ринкових відносин, становлення в Україні демократичного державства обумовлюють зміну цільових установок професійної освіти. Освіта та професійна підготовка є фундаментом людського розвитку та прогресу суспільства.

Ключевые слова: менеджер-экономист, межпредметные связи, специалист, высшее образование, профессиональная подготовка.

Summary. The article is devoted to the problem of professional training of future specialists for economic industry. There have been presented interdisciplinary communication in the process of learning German language in higher economic education. Also there have been established the particularities of professional training of future economists in the economical higher educational establishments. Learning professional subjects, the economist creates himself as a personality, because the current state of education requires from the future specialists of economic industry continuous update of knowledge. The education and professional training are the basis for human development and progress.

Keywords: economist, interdisciplinary communication, specialist, higher education, professional training.

Постановка проблеми. Сучасний стан вищої освіти потребує нових підходів до формування високопрофесійного фахівця, забезпечення умов для самореалізації особистості. Одним з найважливіших завдань вищих економічних навчальних закладів є підготовка фахівців, зміст навчання яких має переважно практичний характер. Є багато чинників, що впливають на якість їх підготовки. Серед них – впровадження у навчальний процес міждисциплінарної інтеграції, що передбачає активізацію пізнавальної діяльності студентів та професійного тренінгу [6, с. 15-16]. Важливим є те, щоб студенти не просто отримували знання з окремих дисциплін, а вміли користуватися апаратом кожної дисципліни в інтегрованому зв'язку для активізації їх пізнавальної та професійної діяльності. Тому актуальність міжпредметних зв'язків сьогодні зростає. Необхідність оновлення змісту освіти, розробки освітньо-професійних програм, навчальних планів та засобів діагностики рівня освітньо-професійної підготовки потребує усунення «суперечностей в ізольованості між окремими циклами дисциплін, які, як правило, викладаються без урахування професійної та спеціальної орієнтації, спрямованої оволодіння професією» [1, с. 216-218.]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основам розвитку системи вищої освіти в зарубіжному освітньому процесі присвячені наукові роботи провідних вітчизняних науковців Г. Алексевич, Г. Єгорова, Є. Москаленко.

У роботах Б. Гершунського, І. Зязюніна, В. Козакова, Л. Романишиної розглядається формування особистісних якостей фахівця в процесі професійної фахової освіти.

Мета статті – розглянути особливості міжпредметних зв'язків в процесі вивчення німецької мови у вищому економічному навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка майбутніх менеджерів-економістів передбачає формування готовності до професійної самореалізації, орієнтованої на вивчення таких навчальних дисциплін, які сприятимуть підготовці майбутнього менеджера-економіста до професійної

самореалізації. Для того щоб підготувати фахівця із міжнародної економіки до професійної самореалізації потрібні спеціальні навчально-методичні комплекси, які будуть спрямовані на розвиток професійно важливих якостей майбутнього менеджера-економіста.

Студенти I-IV курсів вивчають дисципліни «Іноземна мова», «Іноземна мова професійного спрямування», «Країнознавство» та «Менеджмент» та інші. Вивчення даних навчальних дисциплін дає змогу інтегрувати зусилля педагогів та оптимізувати процес підготовки майбутнього менеджера-економіста до професійної самореалізації.

Так, матеріал із навчальної дисципліни «Іноземна мова», що вивчається на першому курсі, має, перш за все, побутовий і країнознавчий характер. Студенти знайомляться із західним стилем життя, його особливостями, що впливає на формування змістового компонента іншомовної підготовки та розширює комунікативні та інтелектуальні параметри професійних якостей, необхідних для професійної самореалізації.

Вивчаючи навчальну дисципліну «Іноземна мова», студент набуває навичок практичного володіння німецькою мовою у різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої потребами щоденного спілкування; отримує новітню інформацію з іноземних джерел; розвиває навички оглядового, інформативно-пошукового читання. Оволодіння цим навчальним курсом формує у студентів навички практичного використання набутих знань під час участі в змодельованих ситуаціях професійної діяльності [4, с. 76-80].

На другому курсі починається вивчення дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування». Матеріал, який вивчався на першому курсі, з навчальної дисципліни «Іноземна мова», поступово розширюється та спеціалізується відповідно до профілю підготовки студентів. Причому, такі теми як «Економіка Німеччини» чи «Економіка німецькомовних країн», «Суть та завдання економіки» вибудовуються на матеріалі, вивченому раніше у темі «Географічне положення Німеччини», «Географічне положення Австрії», «Економіка Німеччини». Засвоєння матеріалу з дисципліни «Іноземна мова

професійного спрямування», що вивчається студентами на другому курсі, сприяє підготовці майбутнього менеджера-економіста до професійної самореалізації, оскільки формуються такі важливі професійні якості, як комунікативність та організаційність, необхідні для професійного зростання.

Метою викладання зазначеної дисципліни є формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній та писемній формах, подачі загальноекономічної тематики, а також формування основ роботи над літературою загальноекономічного характеру. Тематика матеріалів, які вивчаються, відображає сутність та функції менеджменту, підприємства, виробництва, торгівлі, маркетингу, реклами, зовнішньої торгівлі та ін. При цьому відпрацьовуються основні мовні моделі, які використовували у темах, що вивчаються на першому курсі. Передбачалося, що це сприятиме формуванню комунікативних та організаторських умінь майбутніх менеджерів-економістів, що важливо для їхньої професійної самореалізації.

Для ефективної підготовки майбутнього менеджера-економіста до професійної самореалізації необхідні навички та вміння професійно спрямованого спілкування в галузі економіки, оскільки уміння користуватися іноземною мовою у професійній діяльності є необхідним для майбутнього менеджера-економіста. Адже фахівець цього профілю повинен вміти обмінюватися усними та письмовими повідомленнями із зарубіжними партнерами, і, таким чином, під час виконання своїх професійних обов'язків повинен вести спонтанну бесіду на професійні теми з носіями мови. Тому підготовка майбутнього менеджера-економіста передбачає високий рівень активного володіння іноземною мовою, який повинен бути максимально наближений до рівня володіння носієм мови.

Майбутній менеджер-економіст, який володіє іноземними мовами, повинен не лише знати граматичні структури мови, що вивчається, а й володіти сформованими комунікативними навичками та вміннями, для того щоб вирішувати свої професійні обов'язки та суспільні проблеми. Адже крім знань

граматичних структур та відповідного словникового запасу, майбутнім менеджерам-економістам необхідно володіти також знаннями із культури носіїв іноземної мови. Тому в сучасних дослідженнях, присвячених навчанню іноземної мови майбутніх менеджерів-економістів, велика увага приділяється формуванню у студентів готовності до іншомовної соціокультурної комунікації [5].

Таким чином, одним із важливих питань з підготовки майбутнього менеджера-економіста до професійної самореалізації є володіння професійно-спрямованою іноземною мовою. Важливе місце займає спеціалізація в мові та її зв'язок із профільюючими економічними навчальними дисциплінами.

Навчальна програма третього курсу передбачає вивчення дисципліни «Країнознавство». Оскільки майбутній менеджер-економіст повинен володіти не лише навичками та вміннями спілкування на побутову тематику, але й також бути обізнаним з країнознавчою тематикою. У вивчення навчальної дисципліни «Країнознавство» входять факти про німецькомовні країни. Основне завдання курсу – формування у студентів сучасних уявлень про геополітичну картину німецькомовних країн через комплексне, ширше за своїм змістом, вивчення країн шляхом систематизації та узагальнення різномірних даних про їх історію, природу, населення, господарство, соціальну сферу та культуру. Розв'язування такого завдання вимагає знання основ географії, історії, зарубіжної літератури, тому навчальний курс «Країнознавство» передбачає широкі міжпредметні зв'язки.

Характеризуючи географічне положення, природні умови і ресурси країн, студенти повинні спиратися на вже здобуті знання про їх розташування, клімат, внутрішні води, корисні копалини з навчальної дисципліни «Іноземна мова».

Програма четвертого курсу передбачає вивчення навчальних дисциплін «Іноземна мова професійного спрямування» та «Менеджмент». Комплексне вивчення цих дисциплін забезпечувало ще більш повну та ґрунтовну підготовку майбутньому менеджеру-економісту до професійної самореалізації. У результаті інтегративного підходу до освоєння зазначених дисциплін

відбувалося формування необхідної комунікативної спроможності студентів у ситуаціях професійного спілкування в усній та писемній формах під час обговорення загальноекономічної тематики, що сприяло виробленню у майбутніх менеджерів-економістів упевненості у власній готовності до роботи за фахом і стимулювало студентів до визначення нових цілей для професійного зростання та самореалізації.

У процесі професійної підготовки майбутній менеджер-економіст повинен опанувати основними знаннями у сфері менеджменту. Вивчення даної навчальної дисципліни передбачало розуміння концептуальних засад системного управління організаціями, набуття вмінь розробки і прийняття рішень. Майбутні менеджери-економісти в процесі підготовки знайомилися із сутністю менеджменту, аналізували основні напрямки розвитку науки управління. Тому навчальна дисципліна «Менеджмент» займає важливе місце в системі підготовки висококваліфікованих фахівців.

Основною метою дисципліни є формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, вміння аналізувати проблеми, виробляти і реалізовувати оригінальні управлінські рішення, які забезпечують високу конкурентоспроможність та стабільне положення на ринку праці. Головним завданням курсу «Менеджмент» є вивчення студентами теоретичних основ менеджменту, а також завдань та функцій менеджера.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент» найбільший інтерес у студентів викликали розділи, пов'язані з теоріями прийняття управлінських рішень. Це, зокрема, етапи прийняття управлінських рішень та процес їх ухвалення, класифікація та ознаки управлінських рішень й групові способи ухвалення управлінських рішень. Особливий інтерес викликали у студентів фактори успішного управління підприємством, де ключову роль відіграють як особистісні якості керівника, так і професійні.

Студенти узагальнювали, що менеджер-економіст у процесі своєї професійної діяльності повинен забезпечити на підприємстві результативність

спільної роботи працівників, організувати контроль за діяльністю персоналу, бути відповідальним за мотивацію та активізацію підлеглих, найм та та підготовку працівників та піклуватись про створення сприятливого мікроклімату у робочому колективі [2, с. 22].

Важливими ознаками ефективності професійної підготовки менеджера є сформована готовність самостійності у професійній діяльності, виявлення інтересу до майбутньої професійної діяльності, готовність до самонавчання і саморегуляції, сформованість операцій мислення та усвідомлення цілей підготовки, що є основою для професійної самореалізації в майбутньому.

У процесі вивчення фахової дисципліни «Менеджмент» майбутні менеджери-економісти одержували інформацію не тільки про поняття менеджменту, його зміст і місце в системі соціально-економічних категорій, формування та еволюція теорії і практики менеджменту, сучасні теорії менеджменту, поняття соціальної відповідальності та етики менеджменту, але і про суб'єктів підприємництва та умови їх господарювання, складові процесу менеджменту, функції планування у менеджменті, функції організації діяльності у менеджменті, основи менеджменту персоналу, а також про проблеми комунікації в менеджменті, керівництво та лідерство, управлінські рішення, функції мотивації у менеджменті, управління групами, управління конфліктами та стресами, що важливо для професійної самореалізації у ході фахової діяльності.

Відомо, що фахівець – це уособлення поєднання теоретичної науки з практичною діяльністю у житті. Але не тільки професійні знання повинні характеризувати фахівця у суспільстві. На першому плані повинні бути його особисті якості та вміння служити суспільним інтересам. У народі ще досі панує думка, що справжній фахівець повинен бути особливою людиною, до якої можна звернутися за порадою з будь-якого питання, що він обізнаний не тільки з фаху за дипломом, але й з корисних знань для життя, які зростають, зокрема, при вивченні іноземної мови, країнознавства, іноземної мови професійного спрямування та інших навчальних дисциплін. Саме на заняттях з

цих дисциплін відбувався професійний розвиток особистості фахівця, його виховання: всебічна підготовка для визначення у суспільстві як інтелігента, який має великий потенціал духовної культури.

Дослідження показували, що за сучасних умов загальноекономічні дисципліни та іноземна мова у підготовці майбутніх менеджерів-економістів до професійної самореалізації мають велике значення. Саме вони розвивають у майбутнього фахівця необхідні якості, ознайомлюють студентів із загальнолюдськими цінностями, дають можливість ширше і глибше сприймати навколишній світ, формують у майбутнього менеджера-економіста сучасний світогляд.

Висновки і пропозиції. Тому проблема мовної підготовки перетворюється нині із загальноосвітньої в соціальну проблему. Таким чином, необхідно виходити з того факту, що навчальна дисципліна «Іноземна мова» повинна розглядатися не тільки як предмет засвоєння, тобто засіб вирішення мовних, але і як засіб вирішення соціальних та професійних завдань. Взагалі, оволодіння навичками економічного спілкування і засвоєння відповідної термінології повинні відпрацьовуватися в економічному ВНЗ в рамках навчальних програм. Але цього недостатньо для менеджера-економіста високої кваліфікації. Засвоєння іноземної мови може принести позитивні плоди лише при постійному використанні іноземної мови, а не лише на спеціальних заняттях, які у відповідності до навчальної програми бувають 2-3 рази протягом тижня[3, с. 138].

Професійна підготовка студентів у ВНЗ економічного спрямування повинна базуватися на інтеграції загальноекономічних дисциплін та іноземної мови. Адже сутність професійно спрямованого навчання майбутніх менеджерів-економістів полягає у поєднанні загальноекономічних наук та іноземної мови, що допоможе розкрити творчі здібності і талант кожного студента, підвищити його інтелектуальний рівень та розвинути професійні якості майбутнього фахівця.

Список літератури:

1. Лобур М. С. Із досвіду вирішення між предметних зв'язків на сучасному етапі при підготовці молодших спеціалістів // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. – 2001. – Вип. 31. – С. 216-218.
2. Пушкар Р. М. Менеджмент : теорія та практика : підручник / Р. М. Пушкар, Н. П. Тарнавська. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 490 с.
3. Служинська Л. Б. Акмеологічний підхід у процесі формування готовності у майбутніх менеджерів-економістів до професійної самореалізації / Л. Б. Служинська // зб. наук. праць № 59. Серія : Педагогічні та психологічні науки / Нац. акад. Держ. прикорд. служби України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2011. – 138 с.
4. Служинська Л. Б. Підготовка майбутнього менеджера-економіста до професійної самореалізації : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Леся Богданівна Служинська. – Тернопіль, 2012. – С. 76–80.
5. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово, – 2000. – 624 с.
6. Филинчук Е. В. Дидактическая игра в форме бинарного урока //Специалист. – 2001. №1. – С. 15-16